

אדרת רשב"ם

ר"ת אמרות דוב רזנברג תלמיד רבינו שלמה ב"ר מרדכי
לזכר נשמת הגה"ק רבינו שלמה מזוועהיל זי"ע

בס"ד

ערב שביעי של פסח שנת דלפי רבנו מזידיטשוב לפ"ק גליון קמ"ב

מדור הנעשה ונשמע

שעות בודדות לפני ליל הסדר, ביום י"ד ניסן ערב פסח אחה"צ נעשה לי נס, וקבלתי טלפון מהרופא מנהל מחלקת קורונה בב"ח לניאדו, המלאך ד"ר לווינגר (חבירו של מלאך רפאל), עם הבשורה טובה שקבל אישור מיוחד מפיקוד העורף לשחרר אותי הביתה להישאר בבידוד על פסח, ולפיכך **אודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו** (תהלים קט:ל), שבגימטריא היום אתם יצאים בחדש האביב, וגם בגימטריא בשם ה' נעשה ונצליח, וברוך השם שמאז אני מתאושש ומתחזק כל יום ויום עוד קצת, עדיין אני חלש מאד, טבל ב"ה הנשימות אצלי בסדר, ואין לי חום, וכבר קבלתי תשובה מבדיקות קורונה שחזר שלילי, ולקחו עוד בדיקה, ואם בעזרת השם גם זאת תחזור שלילי, אז אני משוחרר מהבידוד, בינתיים אני מחכה לתשובות, וחשבתי הרי השורש של המלה קורונה הוא כתר (Crown), ואף גם זאת **כתר קורונה** בגימטריא **אודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו**, ולכן בשער בת רבים אתן שבח והודיה לבורא עולם, על כל מה שעשה לי חוץ לדרך הטבע, כי נורא סבלתי שבועות האחרונות, כמעט ג' שבועות רצופות שלא הייתי מסוגל להכניס כלום לפה חוץ מלגימה של מים פה ושם, והי' לי שיעול, בחילות, חום, וקוצר נשימה, ומדוכא ביסורים שכבתי בבית חולים באפיסת הכוחות, וחוץ מהאנטיביוטיקה החזקים שנתנו לי, השגתי דבר טבעי בשם לענת המדבר (*Artemisia herba-alba*) סוג של צמחים וידועה בטעם העלים המריר שלה, אבל זה עשה לי רע, והרגשתי כמין שריפה פנימי כעין שריפת נשמה וגוף קיים, זה כמו שרף את כל צווארי מבפנים והייתי זקוק כסדר לבלוע טיפות מים כדי להרגיע האזור, וחשבתי הרי מצינו במלאכי, כי הנה היום בא בער כתנור והיו כל זדים וכל עשה רשעה קש ולהט אתם היום הבא אמר ה' צבאות אשר לא יעזב להם שרש וענף, וזרחח לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק וכו', הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם פן אבוא והכיתי את הארץ חרם (מלאכי ג:יט-כד), ולכן אמרתי לא אמות כי אחיה ואספר מעשי י'ה, יסר יסרני י'ה ולמות לא נתנני (תהלים קיח:יז-יח), וסימנך **למות לא נתנני** בגימטריא הנה יום בא בער כתנור, והתקיים בי, השביעני במרורים הרוני לענ"ה (איכה ג:טו), ובמדרש רבה, השביעני במרורים בלילי הפסח של יום טוב הראשון, הרוגי לענה בתשעה באב, ממה שהשביעני בלילי יום טוב הראשון של פסח, הרוגי בלילי תשעה באב לענה, הוי בלילי יו"ט הראשון של פסח הוא לילי תשעה באב, ועל זה היה מקונן ירמיה איכה ישבה בדד (מדרש איכה רבה - הקדמה פ"ח), אבל למעשה זה עזר לי להתרפא ולהתאושש כדי שאשתחרר מבית חולים עוד לפני פסח, ובוודאי כל התפילות אשר כלל ישראל התפללו עלי עשו רושם, ואני מודה מעומקא דליבא לכל אחד ואחד שהתפלל עלי.

כאשר הגעתי הביתה ערב פסח, לא האמנתי שאהיה מסוגל לישב בשולחן הסדר יותר מכמה דקות, ובניסי נסים ובחסדים נגלים, ערכתי את הסדר עד לשעה שתים ורבע לפנות בוקר, וזכיתי לאכול את כל הכזיתים, מצה מרור כורך וסעודת יום טוב ואפיקומן וכו' חוץ לדרך הטבע, ובאפיסת הכוחות בפועל ממש, ראיתי סייעתא דשמיא חוץ לדרך הטבע מעל כוחות האנושי, זכיתי לספר ביציאת מצרים ועוד האיר ה' את עיני לחדש כמה חידושים על ההגדה, ולכן אמרתי אל תמנע טוב מבעליו, ואשתף את הקוראים הנכבדים במה שחנני ה' בליל הסדר, ואח"כ לבסוף מדור הדרוש אכתוב אי"ה גם כמה מילין מעלייתא אשר חנני ה' בסעודות יו"ט וש"ק, כי אם לא אכתוב אני עלול לשכוח, ובהיתר דבר האבוד - הרי שלך לפניך.

מדור פרפראות שנאמרו בליל הסדר

כאשר התחלתי את הסדר ואמרתי הנוסח המקובל, "קדש - ווען די טאטע קומט אהיים פון שוהל פסח אויף די נאכט, טוהט ער זיך אהן די ווייסע קיטל, און מאכט שנעל קידוש כדי די קליינע קונדערלעך זאללען נישט איינשלאפען" (תרגום ללשה"ק: קדש - כאשר האבא מגיע הביתה מבית הכנסת בליל פסח, לובש את הקיטל הלבן, וממהר לעשות קידוש כדי שהילדים הקטנים לא יירדמו), כמעט נשנקתי מהדמעות שזלגו מעיני ושאלתי, רבונו של עולם, איזה אבא - איזה ילדים, איפה האבהות ואיפה הילדים, האבהות והילדים לא יושבים יחד בליל הסדר, הנשמע כזאת, איפה הסבות ואיפה הנכדים, רבונו של עולם, כאשר האבא מגיע הביתה מבית הכנסת, איזה בית כנסת - איפה בית כנסת, סגרו את כולם על רב-ברית, פמליה של מעלה, באו תרדו מן השמים וראו איזה סדרים כלל ישראל עורכים השנה.

אמר רבי אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא, שנאמר, למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך, ימי חיך הימים, כל ימי חיך הלילות וכו', ובפרק ד' דמסכת ברכות, ההוא יומא בר תמני סרי שני הוה, אתרחיש ליה ניסא ואהדרו ליה תמני סרי דרי חירותא, היינו דקאמר רבי אלעזר בן עזריה, הרי אני כבן שבעים שנה, ולא בן שבעים שנה, תנא אותו היום סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס, שהיה רבן גמליאל מכריז ואומר, כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש, ההוא יומא אתוספו כמה ספסלי (ברכות כח.), וצ"ב מאי המחלוקת בין רבן גמליאל שאמר כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש, לבין רבי אלעזר בן עזריה סלקוהו לשומר הפתח ונתן לכולם להיכנס, וי"ל על פי מה ששמעתי מפ"ק כ"ק מרן אדמו"ר בעל שפע חיים מצאנז צוקללה"ה, שבתחלה לא היה הישמח משה זי"ע מרוצה מדרך החסידות, כי בריש השולחן ערוך כתב ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש (שו"ע או"ח סי' א' סעיף ג'), וכת החסידים תמיד שמחים במצב רוח טוב, עד שיום אחד החליט לנסוע להרבי הקדוש מלובלין ז"ל ולעמוד על קנקנו להבין את טובם של החסידים, וכאשר אך נכנס קודש פנימה, טפס החוזה מלובלין את מחשבתו ופנה אליו ואמר לו, הגם כי נאמר בשלחן ערוך, ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש, אבל כבר אמרו (חובת הלבבות, שער הפרישות ריש פ"ד) החכם צהלתו בפניו ואבלו בלבו, וגם בעת שאומר תיקון חצות בבכי ותחנונים ופלגי מים, עם כל זה ראוי להיות בשמחה באותו שעה, ומאז קבל עליו הישמח משה להתנהג בדרך החסידות, ע"כ ודפח"ח, ואולי זאת הי' המחלוקת, שרבן גמליאל אמר מי שאינו תוכו כברו, מיצר ודואג על חורבן בית המקדש, גם בפנימיות, וגם בחוץ בפניו, אבל רבי אלעזר בן עזריה היה תמיד מלא שמחה, ואמר מי שאינו תוכו כברו, דהיינו בתוך תוכיות מיצר ודואג על חורבן בית המקדש, אבל בפניו תמיד מלא שמחת החיים, דוקא הוא שיכנס לבית המדרש, כי החכם צהלתו בפניו ואבלו בלבו, ולכן גם רבי אלעזר בן עזריה בעצמו, הרי הי' עושר גדול וכך מצינו בפרק במה בהמה, תריסר אלפי עגלי הוה מעשר רבי אלעזר בן עזריה מעדריה כל שתא ושתא (שבת נד:), וכבר אמר בן זומא בפרקי אבות, איזהו עשיר השמח בחלקו, שנאמר (תהלים קכח:ב), יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, אשריך, בעולם הזה, וטוב לך, לעולם הבא (אבות פ"ד מ"א), לכן רבי אלעזר בן עזריה תמיד הי' בשמחה, ולכן **רבי אלעזר בן עזריה** בגימטריא **שמחה** במילוי כזה, **שי"ן מ"ם ח"ת ה"א**, וזה הי' מדתו.

למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך, ימי חיך הימים, כל ימי חיך הלילות, ימים המה ימי הגאולה, לילה כיום יאיר, לילות המה ימי הגלות, חשכת לילה בגלות המר הזה, וצריך להזכיר יציאת מצרים הן בגולה כאשר מדת הדין מתוחה בגלות, והן כאשר נפדה גאולת עולם בב"א, והנה **הימים הלילות** בגימטריא **שופר**, וידוע מהאריז"ל **שופר** מרמז על מדת הדין, כי האות **ש'** בגימטריא שם **אלקים** במילוי כזה, **אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם**, והאותיות **ו"פ** בגימטריא **אלקים** (פשוט), והאות **ר'** בגימטריא **אלקים** בריבוע כזה, **א', א"ל, אלה, אלה"י, אלה"ים**, ונמצא שופר מרמז על שם אלקים מדת הדין, והן כאשר נמצאים בבחינת "הימים" חירות, והן "הלילות" בבחינת גלות ושעבוד ומדת הדין, תמיד יש מצוה לזכור יציאת מצרים, אפילו כאשר מדת הדין מתוחה.

כנגד ארבעה בנים דברה תורה, יש ארבעה בנים שונים זו מזו, יש בן חכם הניזון משם הוי"ה ב"ה כולו רחמים, יש הרשע הניזון משם אלקים מדת הדין, יש את התם הניזון משם שד"י, שם הצמצום, ובן התם מצומצם בשכלו, והבן שאינו יודע לשאול ניזון משם א"ל ע"ד דאיתא בזוהר הקדוש פ' צו (עיין זוהר ח"ג לא.), כי שם א"ל משותף חסד ודין, כתיב וא"ל זעם בכל יום (תהלים ז:יב), וכתיב חסד א"ל כל היום (תהלים נב:ג), וכך השאינו יודע לשאול לא יודע להפריד בין חסד לדין, אצלו הכל בהשתוות, ואין לו שום שאלות, ומצינו כל ד' השמות ביציאת מצרים, וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה', וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא"ל שד"י ושמי ה' לא נודעתי להם (שמות ו:ב-ג), וכנגד כולם דברה תורה, ולכן הוי"ה **אלקים א"ל שד"י** בגימטריא **כנגד ארבעה בנים**.

רשע מה הוא אומר, מה העבודה הזאת לכם, לכם ולא לו, ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעקר, ואף אתה הקהה את שניו וכו', הבן הרשע יודע את האמת שצריכין להכין את הפסח בעבודה קשה, רק שואל על מנת לקנטר אף שיודע את האמת, ולכן ואף אתה הקהה את שניו, **הקהה את שניו** בגימטריא **ב' פעמים אמת**, וצריכים לשבור לו את שניו כי אינו מדבר אמת, דובר שקרים לא יכון לנגד עיני (תהלים קא:ז), ולפיכך הקהה את שניו.

ושאינו יודע לשאול את פתח לו, שמעתי מפ"ק כ"ק מרן אדמו"ר בעל שפע חיים מצאנז זצוקללה"ה, ושאינו יודע לשאול, מי שאינו שואל שאלות, למה זה אסור, ולמה זה אסור, אלא מקבל הכל בתמימות, משמיא קא מזכין ליה שפותחין לו רזין דאורייתא, את פתח לו, **א"ת**, כל התורה הקדושה מא' ועד ת', פתח לו, פותחין לפניו ומגלין לו רזין דרזין, ע"כ שמעתי מפ"ק ודפח"ח, ומרגלא בפומיה של זקיני הגה"ח רבי מרדכי זאב דרזדנר זצ"ל מזקני חסידי בעלזא במנצ'סטר ומלפנים מבראד, בשם צדיקי קמאי, על הא דאמרינן בנוסח למוצאי שבת בתפלת רבון העולמים, ומבקשים - ופתח לנו ה אלקינו אב הרחמים אדון הסליחות בזה השבוע ובכל שבוע, שערי אורה, שערי ארך ימים ושנים, שערי אריכת אפים, שערי ברכה, שערי בינה, שערי גילה, שערי גדלה, שערי גאולה, שערי גבורה, שערי דיצה, שערי דעה, שערי הוד, שערי הדר, שערי הצלחה, שערי הרוחה, שערי ועד טוב, שערי זריזות, שערי זמרה, שערי זכיות, שערי זיו, שערי זהר תורה, שערי זהר חכמה, שערי זהר בינה, שערי זהר דעת, שערי חדוה, שערי חמלה, שערי חן וחסד, שערי חיים טובים, שערי חכמה, שערי טובה, שערי טהר, שערי ישועה, שערי ישר, שערי כפרה, שערי כלכלה, שערי כבוד, שערי למוד, שערי מזון, שערי מנוחות, שערי מחילות, שערי מדע, שערי נחמה, שערי נקיות, שערי סליחה, שערי סיעתא דשמיא, שערי עזרה, שערי פדות, שערי פרנסה טובה, שערי צדקה, שערי צהלה, שערי קדשה, שערי קוממיות, שערי רחמים, שערי רצון, שערי רפואה שלמה, שערי שלום, שערי שמחה, שערי שמועות טובות, שערי שלוה, שערי תורה, שערי תפלה, שערי תשובה, שערי תשועה, כדכתיב ותשועת צדיקים מה', מעוזם בעת צרה וכו', וכשנשים לב - רואים בכל אותיות האל"ף בי"ת יש כמה שערים מאותה האות, חוץ מן שערי ועד טוב, שערי למוד, שערי עזרה, שבאותיות ו' ל' ע' אין כפל ויש רק שער א' לאותיות האלה, כי האותיות האלה צירוף **עו"ל**, ועול יש רק אחד, עול מלכות שמים, וכל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ (אבות פ"ג מ"ה), ע"כ ודפח"ח, והנה הסופי תיבות של ואינו יודע לשאול ג"כ אותיות **עול**, כי זה שאינו שואל שאלות ומקבל הכל בתמימות, לו יש רק עול א', עול מלכות שמים.

והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, תגיד לבנך, "ביום ההוא לאמר", כאשר תתקיים ואנכי הסתר אסתיר פני "ביום ההוא" על כל הרעה אשר עשה כי פנה אל אלהים אחרים (דברים לא:יח), שיהיה הסתר הפנים, הסתר בתוך הסתר, אל תתייאש ח"ו, אלא תתחזק באמונה, ואיתא במדרש רבה, רבי שמואל בר נחמן פתח, (תהלים קכא:א) שיר למעלות אשא עיני אל ההרים, אשא עיני אל ההורים, למלפני ולמעבדני, מאין יבוא עזרי וכו', חזר ואמר, מה אנא מובד סברי מן בריי, חס ושלום לית אנא מובד סברי מן בריי, אלא עזרי מעם ה' וכו' (בראשית רבה פס"ח ב'), ולכן תגיד לו בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, והבט נא ימין וראה, כי **בעבור זה עשה ה' לי**, בגימטריא **אשא עיני אל ההרים**, חס ושלום לית אנא מובד סברי מן בריי, ואדרבה ביום ההוא לאמר, ע"ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו (ישעיה כה:ט).

וירא את ענינו, זו פרישות דרך ארץ, כמה שנאמר, וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים, ואיתא בספר עקידת יצחק וזלה"ק, וירא את ענינו זו פרישות דרך ארץ וכו'. **דרך ארץ** בגימטריא **תפלה**, כדאיתא (זוה"ק ח"ב כה:): שגם הדיבור היה בגלות, כי המצריים לא הניחו לעדת עם קודש לשפוך מר נפשם לפני השי"ת, אך השי"ת הקשיב לקולנו קול יעקב נוהם מעומק הלב, וזהו וירא את ענינו בבחי' ראייה, כי דיבורים לא יכלו להשמיע. כן ישמע עתה ה' לתפלתינו ויראה בענינו לחלצינו ממיצר ולהחיש פדות נפשינו, אמן כן יהי רצון (ספר עקידת יצחק פ' צו), והנה שם הוי"ה בהכאה כזה, י' פעמים י', ה' פעמים ה', ו' פעמים ו', ה' פעמים ה' בגימטריא **ענינו**, לרמז שיהודים מאמינים בני מאמינים שם מבטחם בהוי"ה ב"ה, אפילו כאשר זה בהכאה, אפילו כאשר הם נתונים למכים על אשר מאמינים בשם הוי"ה ב"ה, אעפ"כ סובלת סבלך, ותופסים אמונת אבותיהם ומתפללים לפני הקב"ה, ולכן וירא את ענינו זו פרישות דרך ארץ, היינו תפלה.

ואת עמלנו, אלו הבנים, כמה שנאמר, כל הבן הילוד היארה תשליכוהו וכל הבת תחיון, עפ"י מה שפירש"י ז"ל בריש פ' בחקתי, אם בחקתי תלכו, שתהיו עמלים בתורה (רש"י ויקרא כו:ג), ובפרק חלק, אמר רבי אלעזר, כל אדם לעמל נברא, שנאמר כי אדם לעמל יולד, איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא, כשהוא אומר כי אכף עליו פיהו, הוי אומר לעמל פה נברא, ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך, הוי אומר לעמל תורה נברא (סנהדרין צט:), ובפרשת קריאת שמע, ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך בדרך ובשכבך ובקומך (דברים יא:ט), ודרשו רז"ל במסכת קידושין, תניא ולמדתם אותם את בניכם, אין לי אלא בניכם, בני בניכם מנין, ת"ל והודעתם לבניך ולבני בניך (קידושין ל.), ולפיכך כתיב ולמען תספר באזני בנך ובן בנך וגו' (שמות יב:), וזה ואת עמלנו, **ואת עמלנו** (עם האותיות) בגימטריא **תורה**, שתהיו עמלים בתורה, אבל לא מספיק שלומד תורה בפני עצמו, אלא ולמדתם אתם את בניכם חייבים לעסוק בתורה בעמל יחד עם בניו ונכדיו, ולפיכך קא מפרש בעל ההגדה, ואת עמלנו, **אלו הבנים**.

ובמורא גדול זו גילוי שכינה, כאשר רואים אנדרלמוסיה באה לעולם, והאנשים חיים במורא גדול ובפחד מות, מצמרר, ואינם יודעים מה יולד יום, ואינם יודעים מי יחיה ומי ימות, אז - זו גילוי שכינה, ואין לך קץ מגולה מזה.

מדור הכרוז

המדות של רחמים הוא ונקמה לא ינקה (שמות לד:ז), והנה בגמרא (שבועות לט.) רמינן קראי, נאמר ונקמה, ונאמר לא ינקה, ומתראו מנקה הוא לשבים, ואינו מנקה לשאינן שבים, וידוע ג"כ דהיי"ג מדות שאמר מיכה (מיכה ז:יח) מי א"ל כמוך וכו' המה מכוונים ג"כ להמדות שבתורה כדאיתא בצדקא קדישא רבא בזוהר הקדוש וזלה"ק, דתניא, תליסר מכילן דרחמי מעתיקא קדישא, מי א"ל כמוך חד, נושא עון תרי, ועובר על פשע תלת, לשארית נחלתו ארבע, לא החזיק לעד אפו חמש, כי חפץ חסד הוא שית, ישוב ירחמו שבעה, יכבש עונותינו תמניא, ותשליך במלכות ים כל חטאתם תשעה, תחן אמת ליעקב עשרה, חסד לאברהם חד סר, אשר נשבעת לאבותינו תריסר, מימי קדם תליסר, לקביל דא א"ל רחום וחנון וגו', ואינון לתתא (זוהר ח"ג קלא:), א"כ מדת מימי קדם נגד ונקמה לא ינקה, והנה במדת מימי קדם נרמז תשובה שהיא מימי קדם, מן הדברים שקדמו לעולם כידוע (ב"ר פ"א ד'), ולפי"ז זהו שרמז התנא בצרייתא דרבי ישמעאל בסוף הי"ג

במדרכ פרשת בשלח, הים ראה וינוס (תהלים קיד:ג), מה ראה, ארוננו של יוסף ראה (מדרש תהלים מזמור קי:ד, בראשית רבה פ"ז ח'), ועוד במדרכ, הים ראה וינוס, מה ראה, ראה צרייתא דרבי ישמעאל (מדרש פליאה), ועוד במדרכ, הים ראה וינוס, מה ראה, ראה ישראל באים ורכוש מלכים בידם (מדרש פליאה), והוא תמוה.

ונל"פ בעזהשי"ת עפ"י מה דאיתא בספר בני יששכר במאמרי חדשי תמוז אב וזלה"ק, שמעתי מאת כבוד מחותני הרב הקדוש המפורסם מה"ר לבי הירש (מזידיטשוויץ) ז"וק"ל, בצרייתא דרבי ישמעאל, במדה הי"ג אמר התנא בסוף, וכלא שני כתובים המכחישים וכו', תיבת וכלא אין לו ביאור, הא ודאי לפי הפשט צריכנא למימר שהוא כמו וכן, ולא דבר ריק הוא, ולמה לא אמר התנא וכן, וגם וכן אינו מתיישב כל כך, ואמר הוא ז"ל, עפ"י מ"ש דהיי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, הן המה מכוונים נגד הי"ג מדות של רחמים, והנה מדה הי"ג מן

מדות שהמה מכוונים נגד הי"ג מדות של רחמים, וכאן, רל"ל במדה הי"ג, שני כתובים המכחישים זה את זה, כי נאמר ונקה לא ינקה, עד שבא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם, הכתוב הג' היינו מדה הי"ג שאמר מיכה, שהוא מימי קדם, מורה על התשובה כנ"ל, הנה הכתוב ההוא הוא מכריע להורות מנקה הוא לשבים ואינו מנקה לשאינם שבים, עכ"ל ודברי פי חכם חן (בני יששכר מאמרי חדשי תמוז אב מאמר ג' אות ז'), להרי למברייתא דרבי ישמעאל מוכח דשפיר מהני תשובה.

ולכאורה האיך מועיל תשובה, הלוא ה' זו חטאנו לו ולא אבו דרכיו הלך ולא שמעו בתורתו (ישעי' מב:כד), ברם לפי רבי שמעון דס"ל דדבר שאינו מתכוין מותר, וגלוי וידוע לפניך שראוננו לעשות רלונך (ברכות יז.), וכשאזלינן בתר מהשבה לא חטאנו כלל וכלל, כי יארנו אונסנו, ובאמת יש לזה הוכחה, כי הלוא כל יהודי ויהודי מוכן ומזומן בכל עת ובכל רגע למסור את נפשו ונשמתו על קדושת השם, וכמו שאיתא בספה"ק תולדות יעקב יוסף וזלה"ק, ומשל א' שמעתי, שאמרה אשה א' מק"ק מעזיזי בלשון רוסיא, יפה בחרנו לנו את אלקינו אבל גם השי"ת יפה בחר בישראל, שהרי פייבוש איש קל ומקדש השי"ת וכו' (תולדות יעקב יוסף פ' בא), וא"כ בתוך תוכיות של האדם לא רוצה לחטוא, ולכן מועיל תשובה, וכמש"כ הרמב"ם ז"ל בהלכות גירושין, מי שהדין נותן שכופין אותו לגרש את אשתו ולא רצה לגרש, בית דין של ישראל בכל מקום ובכל זמן מכין אותו עד שיאמר רוצה אני, ויכתוב הגט והוא גט כשר וכו', מי שתקפו יארו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה, והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר שאסור לעשותו, אין זה אנוס ממנו, אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה, לפיכך זה שאינו רוצה לגרש, מאחר שהוא רוצה להיות מישראל, רוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות, ויארנו הוא שתקפו, וכיון שהוכה עד שתשק יארו ואמר רוצה אני, כבר גרש לרלוננו (רמב"ם הל' גירושין פרק ב' הלכה כ').

והא דעשה יעקב אבינו את יוסף לבכור, מבואר בזוהר הקדוש (זוהר ח"א קנה.; ח"א קעו.; ח"א רבב.; ח"א רכו.). ליוסף היה בכור במחשבה, שחשב יעקב על לואה שהיא רחל (עיי' בנין דוד פ' וישלח אות ט"ז), ולכן למעשה היה רלובן הבכור, משא"כ במחשבה היה יוסף הבכור, ולפיכך יוסף הולך בתר המחשבה.

ואיתא בספר ייטב לב פ' תזריע וזלה"ק, רבינו הקדוש מה"ר רוב בער (המגיד הגדול ממעזריטש) זלה"ה פירש, משוך חסדך לידעך רל קנא ונוקם (זמירות ליל שבת, זמר כל מקדש), על דרך משל למי שהסכיל עשו

והרים יד במלך, וישבו כסאות למשפט ונמנו וגמרו להרגו או ליסרו ולהכותו, ויען המלך ויאמר כי נכמרו רחמיו, מה בצע כי נהרגו או נכהו, מעתה לא תהיה יראתו רלונית אלא הכרחית מכח יראת עונש, ולא בזה חפצתי, כי אם הישר בעיני להעביר על מדותי, לגדלו לרוממו ולנשארו ולשים את כסאו ממעל לשבת אלקי, והוא יודע בעצמו את אשר לא טוב עשה, וזהו עצמו יבוש ויכלם מאוד ויתחרט על העבר, וזה יהיה קשה בעיניו יותר מכל העונשים, כי יאמר בלבו אוי לי מה שעשיתי נגד מלך מוחל וסולח רחום וחנון, וטובה מרדיות אחת בלבו יותר מכמה מלקיות (ברכות ז.), ובכן תהיה אהבתו ויראתו רלונית רלונית על ידי הטוב שאטיב לו, וזהו שאומרים משוך חסדך לידעך רל בחינת חסד, הוא קנא ונוקם, ע"כ דבריו ז"ל (ייטב לב פ' תזריע).

ובספר תולדות יעקב יוסף פ' בא מביא את רעיון הזה בשם מרן הבעש"ט זי"ע וזלה"ק, שמעתי ממורי פירוש הפסוק, רל נקמות ה' רל נקמות הופיע (תהלים צד:א), עפ"י משל לאיש כפר אחד שמרד במלך, שהכה ורגם איקונין של מלך או כיוצא בזה, ומיד עשה המלך אותו לראש והעלהו ממדריגה למדריגה עד שנעשה משנה למלך, וכל מה שהטיב המלך עמו יותר והביאו ליותר מדריגה, וראה יותר כבוד המלך ומשרתיו והנהגותיו, היה יותר לער לזה שהיה בן כפר, בזכרו שמרד נגד המלך הגדול הרחמן הזה, ומה שהיה ראוי לעונש הוא מטיב עמו יותר, והמלך עשה בכוונה מכוונת, שאם היה ממיתו היה לער לפי שעה ותו לא, מה שאין כן בדרך הנ"ל מלטער כל ימיו ומוסיף תמיד, כשעלה ליותר גדולה מוסיף יותר לער על לערו, איך מלואו לבו למרוד עיני כבודו, וז"ש רל נקמות ה', רל נקמות הש"י הוא על ידי מדת הרחמים, שלא כמלך בשר ודם, והוא כי רל נקמות הופיע, רל שהנקמה הוא צמה שהופיע לו מגדולתו, ובראותו גדולת המלך, ובזכרו שמרד נגד מלך זה, אין לך לער גדול מזה ולפח"ח (ספר תולדות יעקב יוסף פ' בא - אות י"א ד"ה על מצות ומרורים יאכלוהו).

ושבט זבולון היו עשירים תמכין לאורייתא, ועבדו את ה' דייקא בריבוי גשמיות, בריוח ולא בצמאוס, וכמה שיותר פרנסה בהרווחה שהשפיע עליהם הקב"ה, כך עבדו את הבורא ביתר עוז וביתר שאת, ולזה בחוף ימים ישכון, איפה שהפרנסה מאוי, וזה ענין של ביזת הים ורכוש מלרים שקבלו בני ישראל ביציאת מלרים, כי כאשר הם היו בדרך בכיוון למדבר לקבל את התורה, הקדים הקב"ה ונתן להם פרנסה בריות, כדי שיוכלו לעסוק בתורה ביישוב ובהרחבת הדעת, ולכן כאשר הים ראה ישראל באים

ורכוש מצרים בידם, הבין ששפיר מהני תשובה, ואדרבה
כאשר עושים תשובה עוד מקבלים רכוש גדול, ולכן וינס,
וסימנך, **רכוש מצרים בידם** בגימטריא **שמח זבולון**
צלחתך, וכ"ז כיון דמהני תשובה, ולפיכך **רכוש מצרים**
במילוי כזה, **ר"ש כ"ף ו"ו ש"ן מ"ס ל"י ר"ש יו"ד**
מ"ס בגימטריא **וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו**,
חושבניה 777 כחושבניה 777.

ובמדרש, דבר אחר והמים להם חומה, שירד
סמא"ל ואמר לפניו, רבונו של עולם לא עבדו ישראל
עבודה זרה במצרים, ואתה עושה להם נסים, והיה
משמיע קולו לשך של ים, ונתמלח עליהם חמה ובקש
לטבען, מיד השיב לו הקב"ה, שוטה שבעולם, וכי לדעתם
עבדוהו, והלא לא עבדוהו אלא מתוך שעבוד ומתוך טרוף
דעת, ואתה דן שוגג כמזיד ואונס כרצון, כיון ששמע שך של
ים אותה חמה שנתמלח על ישראל, החזירה על מצרים,
שנאמר וישבו המים, ששבו מישראל על מצרים (ילקוט
שמעוני שמות רמז רל"ד).

ומינו בילקוט שמעוני, ונשא השעיר עליו, נוטל
הקב"ה כל עונותיהם של ישראל ונתנן על עשו הרשע,
שנאמר ונשא השעיר עליו, ואין שעיר אלא עשו, שנאמר
הן עשו אחי איש שעיר (ילקוט שמעוני ויקרא רמז תקע"ו,
בראשית רבה פס"ה ט"ו), ומקורו טהור בזוהר הקדוש פ'
תולדות וזלה"ק, כתיב (ויקרא טז:כב) ונשא השעיר עליו
את כל עונותם אל ארץ גזרה, ואוקמוה דלא עשו לאיהו
שעיר (זוהר ח"א קלח:).

ותמן תנינן בפרק קמא למסכת כריתות, תניא רבי
אומר, כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה ובין לא עשה
תשובה יום הכפורים מכפר, חוץ מפורק עול ומגלה פנים
בתורה ומפר ברית בשר, שאם עשה תשובה יום הכפורים
מכפר, ואם לאו אין יום הכפורים מכפר (כריתות ז.,
שבועות ג., יומא פה:).

וכתב הרמב"ם ז"ל וזלה"ק, שעיר המשתלח מכפר
על כל עבירות שבתורה, הקלות והחמורות בין שעבר
בזדון בין שעבר בשגגה בין שהודע לו בין שלא הודע לו,
הכל מתכפר בשעיר המשתלח, והוא שעשה תשובה, אבל
אם לא עשה תשובה אין השעיר מכפר לו אלא על הקלות
וכו', בזמן הזה שאין בית המקדש קיים ואין לנו מזבח
כפרה, אין שם אלא תשובה, התשובה מכפרת על כל
העבירות, אפילו רשע כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין
מזכירין לו שום דבר מרשעו, שנאמר רשעת הרשע לא
יכשל בה ביום שובו מרשעו, ועלמו של יום הכפורים מכפר

לשבים, שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם (רמב"ם הל'
תשובה פ"א ה"ב-ג).

ובפרשת שעיר המשתלח בפ"י אחרי, וסמך אהרן
את שתי ידו על ראש השעיר החי והתודה עליו את כל
עונת בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם ונתן אתם
על ראש השעיר ושלח ביד איש עתי המדברה, ונשא
השעיר עליו את כל עונתם אל ארץ גזרה ושלח את השעיר
במדבר (ויקרא טז:כא-כב), כי ביום הזה יכפר עליכם
לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו (ויקרא
טז:ל).

וכיון דמהני תשובה, א"כ בחר מחשבה אזלינן,
ולכן כיון ששרו של ים טען הללו עובדי ע"ז והללו עובדי
ע"ז, בזה הקב"ה והביא ארונו של יוסף, הרי יוסף הצדיק
הוכיח דבחר מחשבה אזלינן, ולפיכך כאשר ראה ארונו של
יוסף וינס, ועוד הביא הקב"ה ברייתא דרבי ישמעאל, שני
כתובים המכחישים זה את זה, שנאמר ונקה לא
ינקה, עד שבא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם, הכתוב הג'
היינו מדה הי"ג שאמר מיכה, שהוא מימי קדם, המורה על
התשובה כנ"ל, ומכריע להורות מנקה הוא לשבים, ולכן
כיון שראה ברייתא דרבי ישמעאל, מיד וינס, ועוד הביא
הקב"ה ראייה, דהרי ישראל באים ורכוש מצרים בידם, כי
הקב"ה משפיע להם לישראל מכל טוב וטוב, ונתן סימן כי
רכוש מצרים בידם בגימטריא **שמח זבולון צלחתך**,
וגם **רכוש מצרים** במילוי כזה, **ר"ש כ"ף ו"ו ש"ן**
מ"ס ל"י ר"ש יו"ד מ"ס בגימטריא **וסלחת לעוננו**
ולחטאתנו ונחלתנו, דשפיר מהני תשובה, ולפיכך כיון
שראה ישראל באים ורכוש מצרים בידם, מיד וינס.

ולמה מהני תשובה, כי בחר מחשבה אזלינן, ולכך
השיב הקב"ה לשרו של ים, שוטה שבעולם, וכי לדעתם
עבדוהו, והלא לא עבדוהו אלא מתוך שעבוד ומתוך טרוף
דעת, ואתה דן שוגג כמזיד ואונס כרצון, לפיכך ונשא
השעיר עליו, ודרשו במדרש, אין שעיר אלא עשו, שלעתיד
לבא נוטל הקב"ה כל עונותיהם של ישראל ונתנן על עשו
הרשע, שהוא הגרמא בניזקין, לפיכך בא הכתוב ואומר,
וסמך אהרן את שתי ידו על ראש השעיר החי והתודה עליו
את כל עונת בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם
ונתן אתם על ראש השעיר ושלח **ביד איש** עתי המדברה,
ביד ראשי תיבות **ברייתא** דרבי ישמעאל, **איש** ראשי
תיבות **ארונו של יוסף**, וקא ממשיך הכתוב, כי **ביום** הזה
יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה'
תטהרו, **ביום** נוטריקון **ישראל** באים ורכוש **מצרים**
בידם, (והאות ב' נחשב ב' פעמים) והבן.

מה שאמרנו בס"ד בסעודת היום – יום טוב ראשון של פסח.

וכתב שם מהרש"א בחדושי אגדות וזלה"ק, בתשרי נברא העולם כו'. ילא לנו מאלו דברים, כי לכך נקבע ראש השנה בראש בתשרי לפי שהעולם נברא בו, דהיינו האדם, ובו בא האדם לדון על שחטא, וכן אדם הראשון והקב"ה ברחמים שברא העולם מחל לו, וע"כ בו זיוס נבראו אבות אברהם ויעקב, ע"ש מדת חסד ורחמים, והוא סימן לבניהם לברא עמהם ברחמים דין זיוס הזה, אבל ילחק שהוא מדת הדין, נברא בפסח, שבו היה שולט מדת הדין על המצריים במכת בכורות, וישראל נגאלו בו ע"י מדת הדין הקשה על המצריים, ואמר בתשרי עתידין ליגאל, כי בעתיד יבואו הרחמים הגמורים לישראל, כמה שכתוב ברחמים גדולים אקבצך גו', ומייתי ליה מדכתיב יתקע בשופר, דהתקיעה מורה על הרחמים, ע"ש ימינך פשוטה וגו' (ח"א מהרש"א).

וכשכותבים פסח בריבוע **פ"ס פס"ח**, אבל גם במילוי, דהיינו **פ"ה, פ"ה סמ"ך, פ"ה סמ"ך ח"ת**, בגימטריא **בראשית**, כי אליבא דרבי יהושע בראשית הבריאה היתה בניסן, בניסן נברא העולם, ורבי יהושע אזל בתר מחשבה, אפילו ע"י מדת הגבורה, אבל רבונו של עולם, קשה כח הסבל לחכות עד לתשרי הבעל"ט, ולכן רבי יהושע אפילו שהולך במדת הגבורה, אבל העיקר שיבא משיח כמה יותר מהר, וימי הזעם וימי הגבורה הם הכנה לתקן בה את כל הז' מדות, כאשר אנחנו סופרים ספירת העומר בז' המדות, וכל הרד"ו שנה שהיו במצרים, לתקן את כל ז' המדות, כדי להגיע לקבלת התורה מזוכך, והבט נא ימין וראה, כי **רבי יהושע** במילוי כזה, **ר"י"פ צ"ת יו"ד יו"ד ה"א ו"ו ש"ן ע"ן** בגימטריא ז' פעמים **רד"ו**, שברד"ו שנה שהיו במצרים תיקנו את כל השבע מדות חסד גבורה תפארת נאח הוד יסוד ומלכות.

מה שאמרנו בס"ד בסעודת ליל שבת חול המועד פסח.

קודם מרור, המראה על עבודת הפרך בשעבוד מצרים, ואח"כ הפסח, קרבן פסח מצרים, ורק אח"כ המלה המרמז על החירות ויאפו את הבצק ביליאת מצרים, לפי הסדר שהי'.

ברם מנינו בפרק כיצד מצרכין, היו לפנינו מינין הרבה כו', אמר עולא מחלוקת בשכרכותיהן שוות, לרבי יהודה סבר מין שבעה עדיף, ורבנן סברי מין חביב עדיף, אבל בשאין ברכותיהן שוות דברי הכל מצדך על זה וחוזר ומצדך על זה וכו', אמר רב יוסף ואיתימא רבי ילחק, כל המוקדם בפסוק זה מוקדם לזכרה, שנאמר (דברים ח:ח)

תמו תנינו במסכת ראש השנה, תניא רבי אליעזר אומר, בתשרי נברא העולם, בתשרי נולדו אבות בתשרי מתו אבות, בפסח נולד ילחק, בראש השנה ילא יוסף מצית האסורין, בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים, בניסן נגאלו בתשרי עתידין ליגאל, רבי יהושע אומר, בניסן נברא העולם, בניסן נולדו אבות בניסן מתו אבות, בפסח נולד ילחק, בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה, בראש השנה ילא יוסף מצית האסורין, בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים, בניסן נגאלו עתידין ליגאל (ר"ה י:א), ולהלן שם במסכת ראש השנה כתבו התוספות בשם ר"ת, דאלו ואלו דברי אלקים חיים, דבתשרי עלה במחשבה לבראות, ולא נברא עד ניסן (תוס' ר"ה כז. ד"ה כמאן מצלינן זה היום תחלת מעשיך), וי"ל דדרך פלפולא דאורייתא, דרבי אליעזר ורבי יהושע לשיטותיהם קא אזלי, דתמו תנינו במסכת פסחים, תניא רבי אליעזר אומר, אין לו לאדם זיוס טוב, אלא או אוכל ושותה או יושב ושונה, רבי יהושע אומר, חלקהו חזיו לאכילה ושתיה וחזיו לבית המדרש, ואמר רבי יוחנן, ושניהם מקרא אחד דרשו, כתוב אחד אומר, עגרת לה' אלקיך, וכתוב אחד אומר, עגרת תהיה לכם, רבי אליעזר סבר, או כולו לה' או כולו לכם, ורבי יהושע סבר, חלקהו חזיו לה' וחזיו לכם (פסחים סח:), והנה רבי אליעזר דס"ל בתשרי נברא העולם, ובתר מחשבה אזלינן, ס"ל נמי כולו לה', כולו רוחניות, ואם מי שאינו יכול להיות כולו דבק במחשבותיו בלתי לה' לברו, אז אין לו ברירה ועושה כולו לכם, אבל רבי יהושע דס"ל דבניסן נברא העולם, ובתר מעשה אזלינן, ס"ל דאין הכי נמי בעינן חזי לה' לרוחניות, אבל אריכים גם חלק המעשי, ולכן ס"ל חזי לכם.

שלשה המה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתי (משלי ל:יח), ובמדרש רבה, ד"א ולקחתם לכם זיוס הראשון, אחר כל אותו החכמה שכתוב בשלמה, (דברי הימים ב' א:יב) החכמה והמדע נתון לך, (מלכים א' ה:י-יא) ותרצ חכמת שלמה ויחכם מכל האדם, ישב לו תמיה על ארבעה מינין הללו, שנאמר (משלי ל:יח) שלשה המה נפלאו ממני, שלשה המה פסח מלה ומרור, וארבעה לא ידעתי, אלו ארבעה מינים שבלולב (ויקרא רבה פ"ל ט"ו).

ונל"פ בעזשה"ת, דכבר מקשין העולם על הסדר של פסח מלה ומרור, דלכאורה הסדר הי' אריך להקדים

אֶרֶץ חֲטָא וְשַׁעוּרָה וּגְפֵן וְתַחֲנָה וּרְמוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְדַבָּשׁ וְכו' (ברכות מא.).

ולכן כיון שפסח היא החשובה מכולן, מתחיל בפסח, ואח"כ מלא, ולבסוף המרור, שהיא הפחותה והגרועה מכולן, כי אזלינן בתר האיכות והחשיבות.

ובפרק לולב הגזול, אמר רבה, לולב דימין ואתרוג בשמאל, מאי טעמא, הני תלתא מילתא, והאי חדא מילתא, אמר ליה רבי ירמיה לרבי זריקה, מאי טעם לא מצרכין ללא על נטילת לולב, הואיל וגבוה מכולן, ולגבהיה לאתרוג ולצריך, אמר ליה, הואיל ובמינו גבוה מכולן (סוכה לז:), ופירש"י ז"ל, הואיל וגבוה מכולן, חשוב הוא, ונקרא האגד על שמו (רש"י).

ומכאן רואים אדרבה, שלא אזלינן בתר האיכות אלא בתר הכמות, כיון שהלולב גבוה בכמות, ואף שהאתרוג חשוב יותר באיכות, עכ"ז מצרכין על נטילת לולב, אבל לגבי פסח מלא ומרור, ההיפוך הוא הנכון, שלא הולכין בתר הכמות אלא בתר האיכות, וזה מה שתמה שלמה המלך ע"ה, שלשה המה נפלאו ממני, שלשה המה פסח מלא ומרור, א"כ רואים שאזלינן בתר האיכות

ולא בתר הכמות, וא"כ וארבעה לא ידעתים, אלו ארבעה מינים שבלולב, למה מצרכין על נטילת לולב, והבן.

ובדרך רמז י"ל, שלשה המה נפלאו ממני בגימטריא **עול מלכות שמים**, שדקבלת עול מלכות שמים כריך להיות באיכות גבוה מעומקא דלביה, המרומז בשלשה המה נפלאו ממני כנ"ל, אבל בעסק התורה מצינו שארז"ל, אמר רב יהודה אמר רב, לעולם יעסוק אדם בתורה ומלות אעפ"י שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה (פסחים נ:; נזיר כג:; סוטה כב:; שם מז:; סנהדרין קה:; הוריות י:; ערכין טז:), ולפיכך **וארבעה לא ידעתים** בגימטריא **עוסק בתורה**, וכנגד ארבעה בנים דברה תורה, ואפילו כשהיא רק בכמות ולא באיכות, ג"כ חשובה ומרוצה לפני אדון כל, ולכן וארבעה לא ידעתים מרמז על הכמות כנ"ל, ובאמת דורנו רואים ריבוי לומדי תורה בשיעורי תורה בכל רחבי תבל, שזהו הטעם עוד לא היתה כזה ריבוי לימוד התורה, אפילו אם זה רק בכמות, ולא בעמקות כמו דורות הראשונים, אבל אין לך קץ מגולה מזה (סנהדרין צח:), וסימנך **וארבעה לא ידעתים** בגימטריא **לימות המשיח**, שנזכה בב"א.

מה שאמרנו בס"ד בסעודת שליטת בשנת חול המועד פסח

ודמה לך לצבי בגימטריא **מנפ"ך** במילוי כזה, **מ"ם נו"ן לד"י פ"א כ"ף**, המרמז על הגאולה כנ"ל, והנה ארז"ל בילקוט שמעוני, וכן אתה מואל שאין הגליות מתכנסות אלא בשכר אמונה, שנאמר אחי מלכנון כלה וגו', וארשתוך לי לעולם וגו', וארשתוך לי באמונה (ילקוט שמעוני שמות רמז ר"מ, הושע רמז תקי"ט), ובסוף מס' מכות, בא חזקוק והעמידן על אחת, שנאמר ולדיק באמונתו יחיה (מכות כד:), וכתב המהרש"א ז"ל, וזלה"ק, ואמר שבה חזקוק וכו' שנאמר ולדיק באמונתו יחיה, שהוא האחד היותר כולל לכל בר ישראל בכל עת, והוא האמונה, שהיא הנכחי מעשיין, ולא יהיה לך מלאוין, ששמענוס מפי הגבורה, כמ"ש לעיל, רצ"ל מפי הגבורה שהוא אחד ומאותו אחד, ולא יקבלו המלות רבוי מלדו יתברך ב"ה, וע"ז רמז דוד בתמני אפי שאמר, כל מלותיך אמונה וגו', רצ"ל שכל המלות נכללים במילה הראשונה שהיא אמונה, ששמענו מפי הגבורה, וכמו שהעמידה חזקוק שנאמר ולדיק באמונתו יחיה וגו' (ח"א מהרש"א ד"ה בא ישעיה והעמידן על ו' ב'), וידוע כי **לצי** ר"ת **לדיק באמונתו יחיה**, ולכן ברח דודי מן הגולה הזאת ופדנו מביניהם, ודמה לך לצבי, למהר הגאולה בזכות **לצי** ר"ת **לדיק באמונתו יחיה**.

ברח דודי ודמה לך לצבי או לעפר האילים על הרי בשמים (שיר השירים ח:יד), ופירש"י ז"ל, ברח דודי, מן הגולה הזאת ופדנו מביניהם, ודמה לך לצבי, למהר הגאולה והשרה שכינתך על הרי בשמים, הוא הר המוריה ובית המקדש שיבנה במהרה בימינו אמן (רש"י), עפ"י מש"כ בספר ישמח משה פ' ויגש, ויזבח זבחים לאלקי אביו ילחק (בראשית מו:א). כתיב (מיכה ז:טו) כימי לאתך מארץ מצרים ארצנו נפלאות. נ"ל דהנה נאמר בשם האר"י ז"ק"ל על פסוק (ישעיה כד:טז) מכנף הארץ זמירות שמענו צבי ללדיק, כי ידוע מהמדרכ (ילקוט פרשת לך ילקו"ש רמז ס"ד, פרקי דר' אליעזר פמ"ח) דעל ידי אותיות **מנפ"ך** היו כל הגאולות, גאולת מצרים על ידי הפ"א פקוד פקדתי (שמות ג:טז), גאולת בבל ומדי ויון היה על ידי **כמ"נ** כמבואר במדרכ, וגאולה העתידה במהרה בימינו על ידי הד"י **למח אלמית** (זכריה ו:יב), ובכל גאולה שוררו, והיינו **מכנף**, רצ"ל מד' אותיות אלו זמירות שמענו, שהיה כבר אלו הגאולות, אבל צבי, רצ"ל ראונו הוא, כי צבי לשון ראון הוא כמו צבי ורגיג וחמיד, ללדיק, שנזכה להגאולה שעל ידי הד"י ק (אות ל') במהרה בימינו אמן כן יהי ראון, עד כאן דברי פה קדוש האר"י ז"ק"ל (ישמח משה פ' ויגש), והבט נא ימין וראה, כי **ברח דודי**